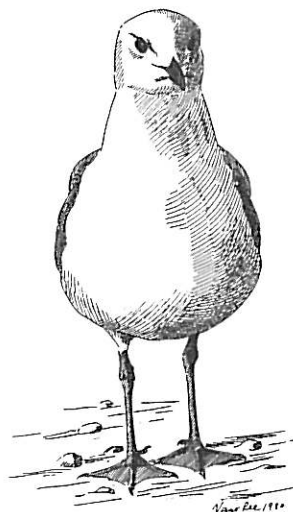

Fiskemåke *Larus canus*

Global utbredelse

Fiskemåken er en av de mest vanlige og vidt utbredte måkeartene i den palearktiske region. Den finnes i et belte fra Island (sjelden) i vest gjennom Nord-Europa og videre østover gjennom Russland til det sørlige Alaska og nordvestre Canada. Arten deles inn i fire underarter hvorav nominatformen hekker i Norge.

Norsk utbredelse og habitatvalg

I Norge er fiskemåken en vanlig hekkefugl langs hele kysten, og den finnes også vanlig i lavlandet og relativt høyt i fjellregionen (i alle fall opp til 1400 m). Det antas at arten er blitt mer tallrik i fjellet i løpet av de siste tiår enn den har vært tidligere, selv om det finnes nedtegnelser om observasjoner i fjellet allerede fra slutten av 1700-tallet. I motsetning til de fleste måkeartene er fiskemåken tilpasset flere habitattyper, fra eksponerte marine kystområder til innlandshabitater som ikke nødvendigvis ligger i nærheten av vann.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Fiskemåken er vår vanligste måkeart, og hekkebestanden er anslått å ligge på minimum 150.000 par. En mangler gode, landsdekkende data på bestandsutvikling, men data fra det nasjonale overvåkningsprogrammet for hekkende sjøfugl viser at hekkebestanden i Telemark ble halvert i perioden 1974-1989 (Lorentsen 1990). Også i andre fylker — bl.a. Sør-Trøndelag (Lorentsen 1986) og Hordaland (Byrkjeland 1993) — har hekkebestanden gått sterkt tilbake, noe som sannsynligvis skyldes sviktende næringsgrunnlag og minskens ekspansjon i kystområdene. I egg- og dunværene i Troms hekket det i 1930-årene mer enn 15.000 par, men ved begynnelsen av 1980-årene var forekomstene her redusert til under en firedel. Imidlertid finnes det nå store kolonier i byer og tettbygd strøk også i Nord-Norge (Strann 1991b).

Den skjærgårdshekkende bestanden i Rogaland ble i 1980 regnet til 6500 par (se Carlsson m.fl. 1988), og koloniene har her gått tilbake siden ca. 1950. Denne utviklingen i Rogaland kan imidlertid helt eller delvis være kompensert for ved økende hekking innover i landet (Carlsson m.fl. 1988). Strann (1991b) påpeker at fiskemåken i stor grad har fulgt etter når menneskene de siste tiårene har flyttet inn til større sentra.

Størkersen (1992) oppfører fiskemåken sammen med gråmåke og svartbak som spesielle norske ansvarsarter, dvs. at Norge har et særlig forvaltningsansvar for disse artene fordi store deler av bestandene oppholder seg i landet i deler av året. For disse artenes vedkommende regner en med at mer enn 25% av de europeiske hekkebestandene er å finne i Norge.

Det finnes ingen data som kan tyde på omfattende endringer i utbredelsesmønstre i løpet av de siste 20 åra. Det ser imidlertid ut som hekkebestandene i Finland og Island økte i perioden 1978-87 (Koskimies 1992). I Sverige ser hekkebestanden ut til å være stabil, mens den i Danmark har gått kraftig tilbake.

Hekkebiologi

Fiskemåken viser stor tilpasningsevne mht. valg av hekkeplass. Vanligvis hekker den i kolonier på holmer i skjærgården, men den kan også hekke mer eller mindre solitært.

Reiret, som bygges av strå eller mose, plasseres vanligvis på bakken, men kan også hekke i gamle kråke- og skjærereir, på hustak eller i rugekasser som ofte plasseres langs strandkanten i Troms og Finnmark. Eggleggingen skjer fra begynnelsen av mai i Sør-Norge og medio juni i Nord-Norge. Legger vanligvis 3 egg, men kullet kan bestå av opptil 5 egg. Rugeperioden varer fra 23-28 dager, og ungene forlater reiret like etter at den siste ungen er klekt. Ungene mates av begge foreldrene og er flygedyktige etter 28-33 døgn. Ungene blir vanligvis kjønnsmodne 2-4 år gamle.

Trekkforhold

Storparten av den norske fiskemåkebestanden trekker ut av landet for å overvintre, men enkelte individer overvintrer langs kysten. Dette gjør at ankomsttider for vårtrekkende fiskemåker blir mindre oversiktlig. Det ser likevel ut til at hovedtyngden ankommer landet i løpet av mars og begynnelsen av april. Høsttrekket innledes vanligvis i august, og i løpet av september har de fleste individene trukket ut av landet. De viktigste overvintringsområdene for de norske fiskemåkene ligger rundt Nordsjøen fra Danmark til Storbritannia og kanalområdet. Enkelte individer kan trekke så langt sør som til Portugal.

En god del fiskemåker overvintrer imidlertid i Norge, særlig på Vestlandet. Dette dreier seg i alle fall delvis om fugler som hekker lenger øst, bl.a. Russland.

Svein-Håkon Lorentsen

Fiskemåke *Larus canus*

1751 ● Konstatert hekking

549 ● Sannsynlig hekking

401 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

